

«Ο Ιερός Χρυσόστομος παραμένει οδηγός της πνευματικής μας ζωής» (Μητροπολίτης Μιλήτου κ. Απόστολος)

/ [Πεμπουσία](#)

Ομιλία του Μητροπολίτη Μιλήτου κ. Αποστόλου στο Κελλί του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου στην σκήτη της Μονής Κουτλουμουσίου στο Άγιο Όρος, όπου λειτούργησε και μίλησε για τον Άγιο που τιμήθηκε στον Αθωνα.

Μετά πολλής συστολής αλλά και περισσής πνευματικής χαράς και αγαλλιάσεως,

Πανοσιολογιώτατοι άγιοι Καθηγούμενοι,

Οσιολογιώτατε άγιε Γέρων της πανηγυριζούσης Καλύβης και συνώνυμε του εορταζομένου Αγίου, κ. Χρυσόστομε,

Οσιώτατοι μοναχοί και Ευλαβέστατοι φιλάγιοι πιστοί,

Ευρίσκομαι σήμερα εν τω μέσω υμών, συνεορτάζων και συμπανηγυρίζων την μνήμην ενός εκ των Μεγάλων Ιεραρχών της Εκκλησίας μας, του εν αγίοις πατρός ημών Ιωάννου Αρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως του Χρυσοστόμου. Χαίρων δε μεθ' υμών διά την εορτήν ταύτην της Εκκλησίας, αναλογίζομαι το ύψος της ευθύνης του έχοντος την διακονίαν του κηρύγματος κατά την μνήμην του κατ' εξοχήν ιεροκήρυκος των αιώνων, του βασιλέως του άμβωνος. Διό και επικαλούμαι τας ευχάς του Ιερού Πατρός «του πάντας διδάσκοντος διά των χειλέων του, προσκυνείν τον ένα εν Τριάδι Θεόν», προς ενίσχυσιν και αρωγήν της υψηλής ταύτης διακονίας του λόγου.

Ασφαλώς, δεν απεδόθη επί ματαίω εις τον εορταζόμενον πατέρα της Εκκλησίας ο μοναδικός και ανταποκρινόμενος εις την πραγματικότητα χαρακτηρισμός του «χρυσοστόμου». Οι άμβωνες της Αντιοχείας και της Βασιλίδος των πόλεων αντηχούν ανά τους αιώνας τα βαθυστόχαστα, εποικοδομητικά, εκφραστικώτατα και ομολογιακά κηρύγματά του, τα οποία προεκάλουν τοιαύτην εντύπωσιν, ώστε οι ακροαταί έλεγον ότι «ο χρυσός ρέει εκ των χειλέων του Ιωάννου». Χρυσά ρείθρα ανέβλυζον εκ του στόματος αυτού και Χρυσόστομον τον απεκάλεσεν ευλόγως ο λαός και η Εκκλησία. Ευστόχως δε ο ιερός υμνογράφος σημειώνει: «Χρυσέοις έπεσι και θεοφθόγοις διδάγμασι, κατακοσμήσας την του Θεού Εκκλησίαν, πλούτον πνευματικόν εθησαύρισας εν αυτή, διό στέφανον εξ ακηράτων ανθέων, πλεξαμένη τοις άσμασι, τη ιερά σου προσφέρει μνήμη, πάγχρυσε τη ψυχή συν τη γλώττη, Ιωάννη Θεόσοφε». (Δοξαστικό των Αίνων).

Αλλά δεν ητύχησαν να τον απολαύσουν ως ρήτορα μόνον οι ζώντες κατά την εποχήν της δράσεώς του πιστοί, διότι και ημείς σήμερα, μετά την παρέλευσιν τοσούτων αιώνων, έχομεν την δυνατότητα να αποθαυμάζωμεν τα αθάνατα κηρύγματά του και να εντρυφώμεν εις την υπέροχον διδασκαλίαν του, την οποίαν ο ίδιος μας παρέδωκεν ως πολύτιμον παρακαταθήκην διά των εξαιρέτων και θεοπνεύστων συγγραμμάτων του. Διότι ο Χρυσόστομος είναι εις εκ των πολυγραφωτάτων Πατέρων της Εκκλησίας μας, είναι δε όλως ιδιαιτέρως ευτυχείς και προνομοιούχοι όσοι εντρυφούν εις τας σελίδας των σοφών και

εποικοδομητικών συγγραμμάτων του, αντλούντες εκείθεν σοφίαν και πνευματικήν καθοδήγησιν.

Αλλά και δι' αυτούς οι οποίοι δεν έχουν τον τρόπον και την δυνατότητα να προσεγγίσουν τα συγγράμματα του ιερού πατρός και να μελετήσουν τα θεόσοφα διδάγματα αυτού, δυνάμεθα να υποδείξωμεν άλλον μέγιστον θησαυρόν, προερχόμενον από την σοφίαν και αγιότητά του: την Θεϊάν Λειτουργίαν, την οποίαν, συμφώνως προς την παράδοσιν, συνέθεσεν ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος. Υποδεικνύομεν δε την Θεϊάν Λειτουργίαν, διότι είναι βέβαιον ότι πας χριστιανός, λαϊκός τε και μοναχός, παρακολουθών μετά προσοχής και κατανύξεως το κείμενον των ευχών αυτής, αισθάνεται να ζωνταντεύη ενώπιόν του, ως κήρυξ μετανοίας και μυσταγωγός, ο ιερός ούτος πατήρ της Εκκλησίας μας.

Πέραν όμως των ειρημένων τούτων σημαντικών σημείων, ο ιερός χρυσολόγος πατήρ της Εκκλησίας διαθέτει και άλλας αφορμάς εμπνεύσεως και πνευματικής εξάρσεως. Διήλθε την ζωήν του εν μέσω αγώνων διά την πίστιν της Ορθοδοξίας. Αγωνιστής και μαχητής ακατάβλητος, αντιμετώπισεν την κακίαν των ανθρώπων και υπέμεινεν τας διώξεις. Κατεδικάσθη, εξωρίσθη και εγνώρισε αλλεπαλλήλους κακουχίας. Ο φθόνος των εχθρών του τον μετεκίνησεν από την Κωνσταντινούπολιν εις τον Πόντον. Σύρων ο Άγιος υπομονετικώς τα βήματά του επί μήνας ολοκλήρους, έφθασεν εις τον τόπον της εξορίας του διά μέσου δυσβάτων μερών και μετά πολλών κακουχιών. Μετά από μακράν και εξαντλητικήν οδοιπορίαν, εισήλθεν εις τον επί της οδού της πορείας αυτού ευρισκόμενον ναόν του Αγίου Βασιλίσκου, διά να αναπαυθή δι' ολίγον. Εξηνητημένος ως ήτο, απεκοιμήθη και εν οράματι βλέπει τον Άγιον της Εκκλησίας, τον μάρτυρα Βασιλίσκον, όστις ενεθάρρυνεν αυτόν διά τοιούτων λόγων: «Θάρσει, αδελφέ Ιωάννη, αύριον γαρ άμα εσόμεθα». Ο Άγιος Ιωάννης αντελήφθη ότι το όραμα εκείνο ήτο αποκαλυπτικόν. Εζήτησε να λάβη την Θεϊάν Κοινωνίαν, αφού προηγουμένως ενεδύθη άμφια λευκά, και, τοιουτοτρόπως, λευχειμονών και έχων κοινωνήσει των Αχράντων Μυστηρίων, παρέδωσε την αγίαν του ψυχήν εις τον Χριστόν αναφωνών:

«Δόξα τω Θεώ πάντων ένεκεν».

Αγαπητοί πατέρες και αδελφοί,

Ο ιερός Χρυσόστομος ζη εν ουρανοίς, αλλά παραμένει εν μέσω ημών ως οδηγός και κανών ακριβείας διά την πνευματικήν μας ζωήν. Εδίδασκεν απ' άμβωνος την μελέτην της Αγίας Γραφής, την αγάπην του Θεού, την μετάνοιαν, την ελεημοσύνην, την προσευχήν, την αφιλοχρηματίαν και την μετοχήν εις τα μυστήρια της Εκκλησίας μας. Πολλάκις, όμως, ωμίλει και διά την ματαιότητα των ανθρωπίνων πραγμάτων, θέμα το οποίον ήτο όλως ιδιαιτέρως ηγαπημένον εις τα κηρύγματά του. Παρωμοίαζε την ζωήν ως μίαν θάλασσαν. «Αύτη η θάλασσα η

μεγάλη και ευρύχωρος». Και όπως εις την θάλασσαν υπάρχουν κύματα και κλυδωνισμοί, τοιούτοτρόπως και εις την ζωήν μας, ακόμη και εις την μοναχικήν, υπάρχουν θλίψεις και δοκιμασίαι, οδύνη και βάσανα. Το μικρόν πλεούμενον της ζωής μας κλυδωνίζεται. Πολλάκις δε οι άνθρωποι, έχοντες απολέσει τον προσανατολισμόν των, αποτυγχάνουν, διότι αναζητούν την γαλήνην και την ευτυχίαν, δηλαδή τον εύδιον λιμένα, όχι εις τον Χριστόν, αλλ' εις γήινα και μάταια πράγματα.

Ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος παρομοιάζει τον προσκολλώμενον εις τα μάταια άνθρωπον με δέντρον φυλλοβόλον. Σήμερον οι κλώνοι του είναι κεκαλυμμένοι από φύλλα, είναι ευσκίοφυλλον. Αύριον, όμως, ότε το φθινόπωρον ελεύσεται και άρχεται ο χειμών, τα φύλλα πέφτουν. Σημειώνει χαρακτηριστικώς: «Δένδρω τινί προσέοικεν άνθρωπος, νυν μεν το της ευθηνίας ανθηρόν περιφέρων, νυν δε τω ταύτης ως δέντρον εκδυόμενος φύλλον» (ΕΠΕ 31, 376). Άπαντα δε τα γήινα αγαθά τα θεωρεί ο ιερός πατήρ ως συνεζευγμένα μεθ' ενός σκιάχτρου, το οποίον λέγεται μαρασμός. Όλα μαραίνονται και φεύγουν. Όλα όσα αποκτώμεν έχουν ένα γείτονα, ο οποίος κάποτε θα τα καταστρέψη, και είναι ούτος η φθορά.

Αλλά διά τους πιστούς ο βίος δεν είναι μόνον θλίψεις. Είναι η αρχή της χαράς. Διά της θλίψεως οδηγούμεθα εις την χαράν. Διά του θανάτου οδηγούμεθα εις την ζωήν και διά των ρεόντων μεταβαίνομεν εις τα μένοντα και σταθηρά. Ο ίδιος άλλως τε επέλεξε την μοναχικήν ζωήν, η οποία, όπως το γνωρίζετε εσείς όλοι οι ευλαβείς οικήτορες της Αθωνικής Πολιτείας, συνιστά εν εκούσιον μαρτύριον, αναίμακτον μεν, σκληρόν και απaráκλητον δε. Εξεδιώχθη του θρόνου του από τον φθόνον των συνεπισκόπων του και εκοιμήθη εις την εξορίαν, ένεκα των πολλών κακουχιών τας οποίας υπέστη. Αλλά εδόξαζε τον Θεόν, διότι εγνώριζεν καλώς ότι «ουκ άξια τα παθήματα του νυν καιρού προς την μέλλουσαν δόξαν αποκαλυφθήναι εις ημάς» (Ρωμ. 8, 18).

Αξίζει να σημειωθή, εν προκειμένω, ότι όταν ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος, αντιμετώπισε ενδοεκκλησιαστικά προβλήματα, έχων ενώπιόν του τον κίνδυνον της εκθρονίσεως και εξορίας και, ενώ είχε την υποστήριξιν του φίλου αυτού Πάπα Ρώμης Ιννοκεντίου, εζήτησε εις αυτόν μετ' επιστολής, συμπεριλαμβανομένης εις τα έργα του εν τη Ελληνική Πατρολογία, να μην επέμβη προσωπικώς, αλλά να επιδείξη «φροντίδα και σπουδήν», ώστε να συγκληθή Σύνοδος και μάλιστα Οικουμενική, κάτι το οποίον τελικώς δεν επετεύχθη.

Εις την επιστολήν αυτήν του αγίου Ιωάννου διασώζεται το ήθος του. Προετίμησε να θυσιασθή ο ίδιος, παρά να επιτρέψη εις τον Πάπαν Ρώμης να επέμβη εις προσωπικόν επίπεδον, παρ' ότι το αποτέλεσμα της επεμβάσεώς του θα ήτο αναμφιβόλως θετικόν. Όμως, ο Χρυσόστομος δεν είστευε εις τον ρόλον του

Επισκόπου της Πρεσβυτέρας Ρώμης, ως συντονιστού της Εκκλησίας έχοντας παγκόσμιον εξουσίαν, όπως δεν πίστευε και εις την άποψιν ότι η αλήθεια δύναται να διασφαλισθή από μεμονωμένα πρόσωπα, αλλ' ετόνιζε την αξίαν του Συνοδικού συστήματος και της Συνόδου, ως μόνης αυτής εχούσης την δυνατότητα να διασφαλίση την Ορθόδοξον φωνήν της Εκκλησίας, κάτι το οποίον κάποιιοι σήμερον - δυστυχώς- δεν δύνανται να αποδεχθούν. Αυτό φαίνεται και εκ του γράμματός του προς τον Ιννοκέντιον, εις το οποίον μεταξύ άλλων σημειώνει: «Αλλά τι κατά των τοιούτων νυν εν τω παρόντι ποιήσωμεν; Αναγκαία εστί διάγνωσις συνοδική, ην και πάλαι έφημεν συναθροιστέαν, μόνη γαρ εστιν ήτις δύναται τας κινήσεις των τοιούτων καταστείλαι καταιγίδων... Πάντα όσα ούν τω φθόνω του διαβόλου προς την των πιστών δοκιμασίαν τετάρακται, πραϋνθήσεται... Και γαρ ημείς πολλά σκεπτόμεθα ον τρόπον η σύνοδος οικουμενική συναχθείη, όπως τη βουλήσει του Θεού αι ταραχώδεις κινήσεις παύσωνται» (PG Migne 52, 538). Με τους λόγους αυτούς ο ιερός πατήρ τονίζει ότι ημείς πολλά σκεπτόμεθα και πολλά λέμε, αλλά η Σύνοδος δύναται να εκφράση μετά περισσοτέρας ασφαλείας την βούλησιν του Θεού. Είναι δε καλύτερον να εμπιστευόμεθα την γνώμην της Εκκλησίας, η οποία θα αποφασίση συνοδικώς και θα κρίνη τας θέσεις και τας απόψεις μας, παρά να εμπιστευόμεθα την ημετέραν γνώμην ή την των μεμονωμένων προσώπων τοιαύτην. Η υπακοή εις την Εκκλησίαν και εις τους γεροντάδες μας, η υπακοή εις τους ηγουμένους και εις τους Επισκόπους, η υπακοή εις τον Πατριάρχην και ποιμενάρχην μας, ουδεμία αρνητικήν συνέπεια επιφέρει εις την ζωήν μας και την πνευματικήν μας πορείαν, τουναντίον μάλιστα εκ της υπακοής εξαρτάται η πρόοδος και η κατά Θεόν προκοπή μας διά να μη είπω η σωτηρία μας.

Ας μη διαφεύγει, της προσοχής μας, φίλτατοι πατέρες, ότι εις την ιστορίαν της Εκκλησίας κάποιοι Σύνοδοι - βεβαίως ελάχισται - εχαρακτηρίσθησαν ως ληστρικά. Ωστόσο, αυτό δεν έγινε υπό ομάδων ή μεμονωμένων προσώπων αλλά πάλιν από Σύνοδον, καθώς εις την Ορθόδοξον Εκκλησίαν η Σύνοδος θα χαρακτηρίζη και θα αξιολογή τελικώς μια άλλην Σύνοδον, ακόμη κι αν πρόκειται περί Οικουμενικής.

Ο ίδιος ιερός πατήρ ετόνιζε με απόλυτον σιγουριάν εις άλλον σημείον της διδασκαλίας του ότι ούτε το αίμα του μαρτυρίου δύναται να εξαλείψη την αμαρτίαν του σχίσματος και του διχασμού της Εκκλησίας. Σημειώνει χαρακτηριστικώς: «ουδέ του μαρτυρίου το αίμα ταύτην την αμαρτίαν δύναται εξαλείφειν» (PG Migne 62, 85). Σχετικώς δε με όλους αυτούς, οίτινες υπεραμύνονται διά την σωτηρίαν της Εκκλησίας και θεωρούν εαυτούς ως σωτήρες και προστάτας της πρέπει να τονίσουμε διά του στόματός του ότι η Εκκλησία σώζει και δεν σώζεται υπό ουδενός. Η Εκκλησία είναι σώμα Χριστού αποσκοπούσα εις την σωτηρίαν των ανθρώπων, διό και οι άνθρωποι δεν μπορούν να αφανίσουν

την Εκκλησίαν ούτε και να την καταποντίσουν. Θα εἶπει ο Ἱερός πατήρ: Ἄρχοντες θρησκευτικοί, ἄλλοτε και τώρα, φορεῖς κοσμικῆς ἐξουσίας, αἰρετικοί, ἀκόμη και οἱ ἴδιοι οἱ δαίμονες «επολέμησαν τὴν Εκκλησίαν», ἡ ὁποία ὅμως ὄχι μόνον δεν ἐνικήθη ἀλλ' «αὕτη, πολεμουμένη νικά, ἐπιβουλευομένη περιγίνεται, υβριζομένη, λαμπροτέρα καθίσταται, δέχεται τραύματα, και οὐ καταπίπτει ὑπὸ τῶν ἐλκῶν, κλυδωνίζεται, ἀλλ' οὐ καταποντίζεται, πυκτεύει, ἀλλ' οὐ νικάται» (PG Migne 52, 397-8).

Ευλαβέστατοι πατέρες,

Δεν δύναμαι, ἀναφερόμενος εἰς τὸν Μέγιστον αὐτὸν Ἅγιον τῆς Εκκλησίας μας, τὸν ἱερόν Χρυσόστομον, καθὼς και εἰς τὴν περί τῆς ματαιότητος τῆς παρούσης ζωῆς και εἰς τὴν περί τῶν θλίψεων διδασκαλίαν του, να μὴν μνημονεύσω τὸν μακαρία τῆ λήξει γενόμενον, αἰδιμον μοναχόν Μωϋσὴν τὸν Ἀγιορείτην, τὸν ἐν ἔργοις ἀκολουθήσαντα τὰ βήματα τοῦ ἱεροῦ χρυσολόγου πατρός, τὸν πολλὰ υπομείναντα διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, τὸν ἀγογγύστως διελθόντα τὴν παρούσαν ζωὴν, τὸν λόγιον, τὸν πολυγραφώτατον συγγραφέα, τὸν πολλοὺς ὀρθοδόξους χριστιανούς φωτίσαντα διὰ τῆς γραφίδος του και τῶν ἐμπνευσμένων ομιλιῶν του, τὸν ἀνακαινιστὴν τοῦ παρόντος Κελλίου και Γέροντα τοῦ ἐκλεκτοῦ και τιμίου, σεμνοῦ και ευλαβῶς ἀγωνιζομένου ἱερομονάχου Χρυσοστόμου, ἀξίου διαδόχου αὐτοῦ.

Ὁ μοναχός Μωϋσῆς, εἰ και εὐρίσκεται εἰς τὴν μακαρίαν ζωὴν, ἀποτελεῖ εἰσέτι κεφάλαιον διὰ τὴν Εκκλησίαν μας και τὸ Ἀγιώνυμον Ὅρος, ἀντανεκλάται δε πλήρως εἰς τὸ πρόσωπόν του ὁ λόγος τοῦ Ἀποστόλου, ὅστις προτρέπει να μνημονεύωμεν «τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ» (Εβρ. 13, 7). διότι ὄντως ὁ μακαριστός Μωϋσῆς ἐλάλησεν ὑμῖν, ὡς καλὸς ἡγούμενος, τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, διὰ τῶν ἀνά τὸ πανελλήνιον και οὐχὶ μόνον ομιλιῶν του και τῶν ἐξήκοντα και πλέον, τύποις ἐκδοθέντων, συγγραμμάτων του. Διὸ και δεν εἶναι ὑπερβολὴ να εἶπη τις ὅτι ὁ μακαριστός Γέρων ἐδημιούργησε μίαν φιλοκαλικὴν και πνευματικὴν παράδοσιν, συνδέουσιν τὸ Ἀγιώνυμον Ὅρος μετὰ τῆς οἰκουμένης συμπάσης.

Εὐχαριστοῦντες τῷ ὄντι τὸν ἐν Τριάδι Θεόν διὰ τὰς πολλὰς Του εὐλογίας, διὰ τὴν σημερινὴν πανήγυριν, ἣν ἅπαντες ἠξιώθημεν να εορτάσωμεν, διὰ τὴν νοεράν και εὐχετικὴν παρουσίαν τοῦ μακαριστοῦ μοναχοῦ Μωϋσέως, διὰ τὴν τιμητικὴν παρουσίαν τῶν ἁγίων Καθηγουμένων, τῶν πατέρων και ἀδελφῶν, πρωτίστως δε διὰ τὴν φιλόστοργον πρόσκλησιν τοῦ Οσιολογιωτάτου Γέροντος τοῦ Κελλίου Ἱερομονάχου Χρυσοστόμου, ἵνα προεξάρχομεν τῆς πανηγύρεως, προτρέπομεν χρυσοστομικῶς, λέγοντες ὅτι ὅλα ὅσα ἔχομεν δεν μας ἀνήκουν. Διὰ τοῦτο, ἄλλωστε, και ὁ θάνατος ὅλα κάποτε θα μας τὰ κλέψῃ. Ἐν μόνον μας ἀνήκει: ἡ εὐσέβεια τοῦ βίου. «Ἐνός εἰ κτήματος μόνου εὐσεβείας ἰδιοκτήτην. Ταύτης σε θάνατος ἐπελθὼν οὐ συλήσει» (ΕΠΕ 31, 380). Ἀσπαζόμεθα δε πάντας εορτίως και

εν Χριστώ Ιησού, τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ὡς ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.